

О.О. Дутченко, к.е.н., *асистент*

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Парафування Україною Угод щодо поглиблення зони вільної торгівлі з ЄС підтвердила незмінність євроінтеграційного вектору розвитку України на основі стандартів ЄС. Це передбачає здійснення процесів євроінтеграції в усіх секторах економіки України, в тому числі у банківській системі, та ставить перед банківською системою ряд завдань, у разі вирішення яких Україна стане активним учасником глобалізаційних процесів.

На жаль, сучасний стан розвитку банківської системи України характеризується вузьким колом надійних і кредитоспроможних позичальників та значною часткою проблемних кредитів і великих відрахувань до резервів. Тому, одним з кроків реформування банківської системи є удосконалення системи оцінки кредитоспроможності позичальника-юридичної особи, визначеної Положенням НБУ «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків» № 279 від 06.07.2000 р. (надалі – Положення № 279).

З огляду на це, державою розроблено напрями реформування банківської системи, спрямовані на її оздоровлення та розвиток з урахуванням основних положень міжнародних стандартів фінансової звітності та принципів і рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду. Відповідно до статей 7 та 59 Закону України «Про Національний банк України», статей 36 та 66 Закону України «Про банки та банківську діяльність» Правлінням Національного банку України прийнято Постанову «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» № 23 від

25.01.2012 р. (надалі – Положення № 23). Порівняльна характеристика Положення № 279 та Положення № 23 наведена у табл.1.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика нормативно-правових підходів щодо проведення активних операцій банку

Характеристика	Положення «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків» № 279 від 06.07.2000 р.	Положення «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» № 23 від 25.01.2012 р.
Застосування	Кредитні операції банків	Активні банківські операції
Кількість обов'язкових показників	Вісім	Одинадцять
Врахування суб'єктивних факторів	Використовується для корегування класу позичальника	Використовується для визначення класу позичальника
Врахування галузевих характеристик	Не враховуються	Враховуються. Виходячи з виду економічної діяльності позичальника
Врахування розміру бізнесу	Не враховуються	Враховується. Виходячи з належності підприємства, відповідно до законодавства України, до великого, середнього або малого
Розрахунок резерву	На підставі аналізу фінансового стану боржника, своєчасності та повноти погашення боргу	На підставі аналізу фінансового стану боржника, своєчасності та повноти погашення боргу
Підхід до оцінки фінансового стану юридичної особи	На розсуд банківської установи: бальна або інтегральна	Розрахунок інтегрального показника із застосуванням багатофакторної дискримінантної моделі
Кількість визначених класів позичальника	П'ять (А – Д)	Дев'ять (1 – 9)
Класифікація забезпечення	Не визначено	Забезпечення, в залежності від рівня ліквідності, поділяється на чотири групи

Найголовнішими нововведеннями Положення № 23 є:

- Положення є кодифікованим документом, який передбачає застосування єдиних підходів до оцінки активних операцій;
- передбачено здійснення оцінки активу цілісно, а не за окремими його складовими;

- збережено діючі підходи до розрахунку резервів на підставі аналізу фінансового стану боржника, своєчасності та повноти погашення ним боргу, наявності та ліквідності забезпечення;
- вдосконалено методологію оцінки фінансового стану позичальника-юридичної особи шляхом застосування математичної моделі для розрахунку показників їх платоспроможності, з урахуванням виду економічної діяльності позичальника та розміру бізнесу;
- суттєво підвищено вплив стану обслуговування боргу на класифікацію активу;
- змінено підходи до врахування вартості забезпечення при розрахунку резерву.

Дане Положення можна вважати черговим зрушенням у бік адаптації нормативно-правових актів НБУ до положень Міжнародних стандартів фінансової звітності та принципів Базельського комітету з банківського нагляду. Але про позитивний ефект його застосування можна буде говорити у довгостроковій перспективі, через декілька років.

Дутченко, О.О. Законодавче забезпечення банківського кредитування [Текст] / О.О. Дутченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8–9 листопада 2012 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2012. – С. 71-73.